

כל כך הרבה דרכים להיות יהודים

netJewishFiction מאגד עשרות סיפורים יהודיים מרחבי העולם, ויוצר מקום מפגש לחילוניים ודתיים, ימניים ושמאלניים, אשכנזים ומזרחים, מבוגרים וצעירים, מבוססים ולא מבוססים, מחוברים לקהילות ומודרים מהן, להט"בים וסטרייטים

פייסבוק הדפס שלח לחבר

נורה גולד | 05.02.2013

אחד הדברים הראשונים שלוכדים את עיניהם של מבקרים חדשים באתר מגזין הספרות שאני JewishFiction.net, עורכת, הוא מגוון הסיפורים המתורגמים - ולא במקרה. אחת ממטרותיו של האתר הייתה ליצור מקום מפגש לסיפורת יהודית מרחבי העולם, שבה הסיפורים יתחכנו זה בזה ובתוך כך יחשפו את קווי הדמיון והשוני שלנו, היהודים. לנוכח הפילוג והקיטוב בעולם היהודי, נראה לי חשוב ליצור מקום שבו סיפורת יהודית מעולה תכלול כמה שיותר קולות יהודיים, כך שניצור כתב עת לכל היהודים.

Photo: Avner Lehavi

תצלום של הסופרת יעל מדיני מתוך האתר

ב-מתפרסמת סיפורת יהודית עכשווית JewishFiction.net ברמה מעולה, שנכתבה במקור באנגלית או תורגמה לאנגלית, שמעולם לא התפרסמה באנגלית לפני כן. בשנתיים-ושליש הראשונות של האתר, פורסמו בו 120 סיפורים או קטעים מרומנים, שנכתבו בחמש יבשות וב-11 שפות: אנגלית, צרפתית, ספרדית, סרבית, רוסית, רומנית, טורקית, קראאטית, יידיש, לדינו ועברית. מבין הסיפורים, 42 (כלומר שלישי) תורגמו לאנגלית משפות אחרות. מבין אותם 26, 42 תורגמו מעברית, ועד היום זכה האתר ל-33 אלף צפיות מ-104 מדינות.

כשגולשים באתר, אי אפשר שלא להתפעל ולהתרגש מהמגוון האדיר של הסיפורים האלה: כל כך הרבה דרכים להיות יהודי, כל כך הרבה השקפות וגישות שונות, כל כך הרבה מידע חדש ומסקרן מבחינה תרבותית והיסטורית. הקוראים מספרים שנדהמו מעושרם, מרבגוניותם ומיופיים של הסיפורים, ומספרים שחשו גאווה, הזדהות ותחושת השתייכות כיהודים, מפני שאלה אבני הפינה של הזהות היהודית.

אך הזהות היהודית היא תופעה מורכבת, שמציבה אתגר למחנכים ולראשי קהילות: ליצור אותה ולחזק אותה אצל אחרים. מחקר מרתק אחד מספק תובנות חשובות על טבעה של הזהות היהודית: סטיב מ. כהן ועמיתיו (2011) **camp works**) גילו כי מאפיין משותף מרכזי של בעלי זהות יהודית הוא ההשתתפות בקייטנה יהודית. אין זה מפתיע: קייטנות יהודיות הן קהילות אינטימיות, והזהות היהודית - כמו כל היבט אחר בזהויות שלנו - נבנית באמצעות קשרים אינטימיים בהקשר קהילתי. באופן דומה, קריאת סיפורת יהודית משלבת בתוכה קשר אינטימי (בין הקורא לכותב), ומתרחשת בהקשר קהילתי (קהילתי משום שהסיפורים, שהם נחלת הכלל, הם קניין משותף, וגם משום שאלה סיפורים שעוסקים בקהילה שלנו). אולי משום כך, קריאת סיפורת יהודית, מתורגמת ולא מתורגמת, נוטה ליצור קשר עמוק ואוטנטי בין הקורא לבין העולם היהודי בכללותו. כך יכולה הסיפורת היהודית לשמש דרך נוספת אל זהות יהודית.

דרך נוספת ליצירה או לחיזוק של זהות יהודית באמצעות קריאת סיפורת יהודית היא שהספרות הינה פלורליסטית מטבעה. סיפורים כגון אלה המתפרסמים ב-JewishFiction.net באופן בלתי-דוגמטי ובעקיפין, את דעותיהם, מחשבותיהם וחוויותיהם של אנשים השונים ממך. זה כולל, כמובן, את החוויה היהודית שלהם. בין השורות, זה מציב לקוראים ברירות ומנחיל להם סובלנות. הסופרים והסופרות שסיפוריהם מתפרסמים באתר הם חילוניים ודתיים, מכל זרמי היהדות, ימניים ושמאלניים, אשכנזים ומזרחים, מבוגרים וצעירים, מבוססים ולא מבוססים, מחוברים לקהילות ומודרים מהן, להט"בים וסטרייטים, מישראל ומהגולה. התקבצות הקולות השונים האלה במקום אחד מציעה דרכים שונות אל הזהות היהודית.

”
לסיפורים יש עוצמה. הם מסוגלים לפתוח לנו את הלב ואת הראש, לנפץ סטריאוטיפים, לקדם הבנה הדדית, ולתרום ליצירת שיתוף וקהילה. אחרי שקוראים סיפור ונכנסים אל תוך חייו של אדם אחר, אי אפשר שלא לראות בו אדם שלם, וגם אי אפשר לעשות דמוניזציה לו או לקבוצה אליה הוא משתייך
”

לסיפורים יש עוצמה. הם מסוגלים לפתוח לנו את הלב ואת הראש, לנפץ סטריאוטיפים, לקדם הבנה הדדית, ולתרום ליצירת שיתוף וקהילה. אחרי שקוראים סיפור ונכנסים אל תוך חייו של אדם אחר, אי אפשר שלא לראות בו אדם שלם, וגם אי אפשר לעשות דמוניזציה לו או לקבוצה אליה הוא משתייך. הקריאה בונה גשרים בין אנשים. לדוגמה, אנחנו מקווים כי סיפורינו הרבים שנכתבו במקור בעברית יחזקו את הקשר של הדור הצעיר בגולה לישראל. אנחנו מקווים כי באמצעות מאמצינו להפיץ את גדולתה של הספרות שלנו, יהודים בכל העולם ייטיבו להעריך ולהוקיר את גיוון הנפלא של עם ישראל.

ד"ר נורה גולד

ד"ר נורה גולד (www.noragold.com) שתשתתף בכנס **כיסופים**, היא סופרת, יוצרת, עורכת האתר ועמיתה במרכז ללימודי נשים באוניברסיטת טורונטו